

«МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ І ПЕДАГОГІКИ

ФІЛОСОФІЯ І КУЛЬТУРА В АНТРОПОЛОГІЧНИХ ВИМІРАХ СУЧАСНОСТІ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

XII міжнародної наукової конференції
з нагоди Всесвітнього Дня Філософії (UNESCO)

16 листопада 2023 року

Дніпро

Філософія і культура в антропологічних вимірах сучасності : зб. тез доп. XII міжнар. наук. конф. з нагоди Всесвіт. Дня Філософії (UNESCO), 16 листоп. 2023 р. / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т науки і технологій, каф. Філософії та українознавства, Нац. техн. ун-т «Дніпров. політехніка», каф. Філософії і педагогіки. – Дніпро : УДУНТ, 2023. – 142 с.

У збірнику опубліковані тези доповідей XII міжнародної наукової конференції «Філософія і культура в антропологічних вимірах сучасності» з нагоди Всесвітнього Дня Філософії (UNESCO). В центрі уваги учасників знаходиться своєрідність нинішнього звучання антропологічних проблем. Переосмислюючи усталену протягом попередніх десятиліть тезу про «смерть людини», учасники конференції зосереджують увагу на особливостях трансформації уявлень про природу людини та її покликання в умовах військового часу. Також аналізуються актуальні проблеми філософської антропології, специфіка філософії та культури в добу метамодерну, осмислюється феномен війни як визначальний чинник сучасної рецепції одвічних філософських проблем. Учасники конференції виходять за межі усталеного європоцентризму та пропонують нові підходи до вивчення спадку вітчизняних мислителів. Червоною ниткою крізь всі матеріали конференції проходить ідея діалогу з геніальними попередниками як ключ до досягнення своєрідності звучання антропологічних проблем.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова організаційного комітету:

д-р техн. наук, професор Юрій ПРОЙДАК – проректор з наукової роботи УДУНТ

Співголови організаційного комітету:

д-р філос. наук, професор Анатолій МАЛІВСЬКИЙ,

д-р філос. наук, професор Юлія ШАБАНОВА

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

DOI: 10.15802/lib.0010ER.23

© Український державний університет науки і технологій, 2023

© Національний технічний університет, «Дніпровська політехніка», 2023

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

ПЕТРУШЕНКО В.

АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ МЕТАФІЗИКИ ТА ОНТОЛОГІЇ ТА СИТУАЦІЯ СУЧАСНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ДОБИ 6

БОЙЧЕНКО М.

ВІЙНА ЯК ВИПРОБУВАННЯ ЛЮДЯНОСТІ.....9

ШАБАНОВА Ю.О.

МЕТАМОДЕРН ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІЛОСОФІЇ.....13

ЛІМОНЧЕНКО В.В.

ПЕРВЕРСІЙ МЕТАНОЙЇ У СВІТЛІ ФЕНОМЕНУ ОСВІТИ 19

ХМІЛЬ В.В.

ФАНТОМНИЙ БІЛЬ ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ 23

ЗАГРІЙЧУК І.

ЕТИКА ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ І СУЧАСНИЙ СВІТ.....27

ДОННІКОВА І.

АНТРОПОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ОСВІТИ: НАВЧАННЯ ЯК РОЗУМІННЯ.....31

МАЛІВСЬКИЙ А.М.

СУЧАСНА РЕЦЕПЦІЯ АНТРОПОЛОГІЧНИХ ВЧЕНЬ СКОВОРОДИ І КАНТА 34

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

ДАНИЛОВА Т.

A FEW THOUGHTS ON SPIRITUALLY IN THE CONTEMPORARY WORLD 37

ХМІЛЬ Т. В.

ПАРАДИГМА ЦІЛІСНОСТІ ЛЮДИНИ В ПОСТМОДЕРНІЗМІ 40

БЛОУСОВА К.О.

ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ КОХАННЯ 43

СЕМЕНОВ І.

ПРОБЛЕМА ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ ТА
ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ФІЛОСОФІЇ 46

ШАБАНОВ Д.О.

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ У КОРПОРАТИВНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ НЕПЕРЕДБАЧЕНОСТІ 49

ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРА В ДОБУ МЕТАМОДЕРНУ

ПЕТИНОВА О., ДИЛЯН А.

ПРОЄКТУВАННЯ В ПРОБЛЕМНОМУ ПОЛІ МИСТЕЦТВА ТА КУЛЬТУРИ ДОБИ МЕТАМОДЕРНУ 54

ПАЛАГУТА В.І.

КОНЦЕПТ СВОБОДИ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ ДОБИ МЕТАМОДЕРНУ 57

ТАРАСОВА Н.Ю.

ПРОБУДЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: НА МЕЖІ ТЕОРІЙ КІНЦЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ФІЛОСОФІЇ
ПОСТМОДЕРНІЗМУ 61

МЕЧИКОВ С.А.

ФЕНОМЕН ПОСТПРАВДИ В ТРАНСФОРМАЦІЯХ МЕТАМОДЕРНУ 65

ОДИНЕЦЬ О.

МЕТАМОДЕРНИЙ ВИМІР ФІЛОСОФІЇ ЗДОРОВ'Я 68

ФЕНОМЕН ВІЙНИ В ФІЛОСОФСЬКОМУ ОСМИСЛЕННІ

ВИСОЦЬКА О.

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ЗА ДОБУ МЕТАМОДЕРНУ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ 72

CONTENTS

PIENARY SESSION

PETRUSHENKO V.

ANTHROPOLOGICAL DIMENSIONS OF METAPHYSICS AND ONTOLOGIES AND THE SITUATION OF THE PRESENT HISTORICAL ERA 6

BOYCHENKO M.

WAR AS A TEST OF HUMANITY 9

SHABANOVA YU. O.

METAMODERN AND CONTEMPORARY TRENDS OF PHILOSOPHY 13

LIMONCHENKO V.V.

PERVERSIONS OF METANOIA 19

KHMIL V.V.

THE PHANTOM PAIN OF PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY 23

ZAGRIYCHUK I.

ETHICS OF THE MILITARY TIME AND THE MODERN WORLD 27

DONNIKOVA I.

ANTHROPOCULTURAL DIMENSIONS OF EDUCATION: LEARNING AS UNDERSTANDING 31

MALIVSKYI A. M.

MODERN RECEPTION OF ANTHROPOLOGICAL CONCEPT'S OF SKOVORODA AND KANT 34

TOPICAL ISSUES OF PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY

DANYLOVA T.

A FEW THOUGHTS ON SPIRITUALITY IN THE CONTEMPORARY WORLD 37

KHMIL T.

THE PARADIGM OF HUMAN INTEGRITY IN POSTMODERNISM 40

BILOUSOVA O.

PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL ANALYSIS OF HUMAN IN THE PHILOSOPHY OF LOVE 43

SEMENOV I.

THE PROBLEM OF HUMAN EXISTENCE IN THE CONTEXT OF PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY AND EXISTENTIAL PHILOSOPHY 46

SHABANOV D. O.

KNOWLEDGE MANAGEMENT AT CORPORATE ENVIRONMENT IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY 49

PHILOSOPHY AND CULTURE IN THE METAMODERN ERA

PETINOVA O., DILYAN A.

DESIGN IN THE PROBLEM FIELD OF ART AND CULTURE IN THE METAMODERN ERA 54

PALAHUTA V.I.

THE CONCEPT OF FREEDOM IN THE MODERN DIMENSION OF THE METAMODERN AGE 57

TARASOVA N. YU.

IDENTITY AWAKENING: ON THE BORDER OF THE THEORIES OF THE END OF IDENTITY IN THE PHILOSOPHY OF POSTMODERNISM 61

MECHYKOV S. A.

THE PHENOMENON OF POST-TRUTH IN THE TRANSFORMATIONS OF THE METAMODERN 65

ODYNETS O.

THE METAMODERN DIMENSION OF THE PHILOSOPHY OF HEALTH 68

THE PHENOMENON OF WAR IN PHILOSOPHICAL COMPREHENSION

VYSOTSKA O.

INFORMATION WARS IN THE AGE OF METAMODERNITY: UKRAINIAN CONTEXT 72

BERESTEN YU. METAMODERN DISCOURSE AND WAR AS A SOCIO-CULTURAL PHENOMENON	75
GUZHVA A. POPULISM AND CONSPIRACY THEORIES: UNMASKING THE MASS-MAN IN THE ULTIMATE SITUATION OF WAR.....	79
VLASOVA O. TERRORISM IN THE MODERN WORLD: TEMPORAL ASPECTS	82
KACHURINA V. MARTIAL ARTS AS A TOOL FOR REPRODUCING UKRANIAN NATIONAL TRADITIONS	85
<i>ANTHROPOLOGICAL MEASUREMENTS OF HISTORICAL-PHILOSOPHICAL STUDIES</i>	
PETRUSHENKO O. SKEPTICISM IN POSTMODERNIST THEORIES	88
KHANZHYY V. THE PRINCIPLE OF AUTONOMY OF THE WILL AND THE ‘ANTHROPOLOGIZATION’ OF TIME IN THE DOCTRINE OF I. KANT: RESPONSE IN THE CONCEPT OF ANTHROPIC TIME	91
KRETOV P., KRETOVA O. EXPERIENCE AND HISTORICAL DISCOURSE: PHENOMENOLOGICAL ASPECT	95
ZAHARCHUK A. F. METAPHYSICS OF FRIEDRICH NIETZSCHE IN THE CONTEXT OF THE TRANSITION FROM THE CLASSICAL TO THE NON-CLASSICAL PARADIGM	99
SEMRAK Y. S. SELF-KNOWLEDGE IN PLATO’S PHILOSOPHY	102
SHVETSOVA M. B. JOHN LOCKE’S PHILOSOPHY AS A SEARCH FOR FOUNDATIONS OF HUMAN BEHAVIOUR	105
LITMAN M. THE PLACE OF TRIAD IN THE HISTORY OF PHILOSOPHICAL AND RELIGIOUS THOUGHT	108
TUMA T. S. THE PROBLEM OF REASONABILITY AS THE HARMONY OF THE WORLD IN GOTTFRIED LEIBNITZ	111
ADAMYAN H. MAGIA NATURALIS AS A COMPONENT OF MEDIEVAL PHILOSOPHY BY GIORDANO BRUNO	114
<i>PHILOSOPHICAL COMPREHENSION OF THE CULTURE AND ART PHENOMENA</i>	
SHEVCHUK S. VALUES AND SCIENCE: A HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL ASPECT	118
GODENKO-NAKONECHNA O. P WAR AND THE LANGUAGE OF ART.....	122
ILIN V. PERSPECTIVES OF VISUAL CULTURE IN MODERN EDUCATION	126
AYTOV S. HISTORICAL-ANTHROPOLOGY AS A MODERN PHILOSOPHY OF HISTORY AND UNDERSTANDING OF THE GEOCULTURAL SYSTEMS DYNAMIC.....	130
<i>RELIGIOUS MEANINGS OF HUMAN EXISTENCE</i>	
MIROSHNYCHENKO O. POSTULATES FOR RELIGION AND THE CHURCH IN MODERN UKRAINE	133
YUVSECHKO YA. RELIGIOUS ORGANIZATIONS OF UKRAINE IN THE FACE OF WAR CHALLENGES.....	135
SVITLYTSKA V. STATUS OF WOMEN IN CHRISTIANITY	139

Світлицька В.

Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (Одеса, Україна),
ел. пошта: vio_sv@ukr.net, ORCID: ID: 0000-0002-9807-8054.

Статус жінки в християнстві

Досліджено становище жінок у сучасному християнстві. Визначено, що воно залежить від соціокультурних реалій та політики конкретної церкви. З'ясовано, що християнство як релігія, сформована в епоху панування патріархату, успадкувала деякі мізогінні підходи до визначення статусу й ролі жінок. Водночас Новий Заповіт є джерелом і прогресивних тенденцій.

Ключові слова: християнство, гендер, статус жінки, віра.

Svitlytska V.

South Ukrainian University Pedagogical University K. D. Ushinsky (Odessa, Ukraine), e-mail: vio_sv@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-9807-8054.

Status of women in christianity

Explored women's place in modern Christianity. It is determined that it depends on the sociocultural realities and policies of a particular church. Christianity, as a religion, formed in the era of reverence for patriarchy, subsided certain misogynistic approaches to the status and role of women. At the same time, the New Testament is full of progressive trends.

Keywords: Christianity, gender, woman's status, faith.

Християнська релігія стабільно посідає перше місце у світі за кількістю вірян. Хоч у сучасному секуляризованому суспільстві церква втратила позицію основного морального авторитету, християнські принципи досі суттєво впливають на переконання, звичаї, духовні та культурні орієнтири соціуму, зокрема й українського.

Формування погляду на сутність жінки в християнстві передовсім обумовлене декількома концептуальними засадами, які охоплюють питання створення Всесвіту, походження людей обох статей, гріхопадіння й покарання за нього, визначення ролі жінки в родині й церкві, а також представлення жіночих образів у біблійних текстах.

Найбільш значимою для обґрунтування ставлення до жінки в християнстві є легенда про первородний гріх. Згідно з біблійним сюжетом, Єва не тільки піддалася спокусі сама, але й дала заборонений плід Адаму. Прокляття за її вчинок лягло на весь жіночий рід: «Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, а він буде панувати над тобою»¹ (Бут. 3:16). Як резонно зазначає Л.О. Петренко, «жінка покарана фізіологічно (вагітність, болі при мен-

---

струації і пологах), психологічно (сильний потяг до чоловіка) і соціально (панування чоловіка)»². Крім того, визнання Єви головною винуватицею гріхопадіння сприяло формуванню й утвердженню стереотипного образу жінки- спокусниці, що, у свою чергу, тягнуло за собою таврування жіночої тілесності й чуттєвості.

Протилежними якостями, які варто плекати, вважалися скромність, покірність, аскетичний спосіб життя. Подібними міркуваннями щодо гріховності й шляху до праведності особливо багатий спадок середньовічних богословів, як-от Івана Ліствичника, Августина Аврелія, Василя Великого³.

На противагу тим давнім релігійним системам, де творцями суцього виступають жіночі персоналії або подружжя чоловічого й жіночого божеств, християнство ґрунтується на вірі в єдиного Бога в трьох особах: Отця, Сина і Святого Духа. Зауважимо, що вчення церкви ґрунтується на тому, що до Бога неможливо застосовувати статеву диференціацію: «Бог у жодному разі не є образом людини. Він не є чоловіком ані жінкою. Бог є чистим Духом, у Якому немає місця для різниці статей»⁴. Тим не менше Його сутність для людей подається у гендерно-диференційованих категоріях.

Нерівномірний гендерний розподіл ролей спостерігається і в середовищі провідників віри: серед більш ніж тридцяти біблійних пророків згадується лише четверо жінок (Міріам, Девора, Хульда, Анна). Усі дванадцять апостолів – чоловіки, хоча послідовницями Ісуса були й жінки. Таке вибіркоче покликання апостолів може пояснюватися історико-культурним чинником: патріархальне суспільство менше підготовлене почути слово істини з жіночих вуст.

У Старому Заповіті приділяється мало уваги духовним звершенням жінок. У Новому Заповіті інтерес представляє феномен жінок-мироносиць, які відзначилися неабиякою силою духу. Вони не тільки прийняли нове вчення, але й, як свідчить апостол Лука, залишили свої домівки й пішли за Ісусом. Це був дуже прогресивний для тих часів крок. Незважаючи на осуд і небезпеку для життя вони не зрадили Сина Божого. Євангеліє фіксує лише декілька імен цих сміливих жінок: Марія Магдалина, сестри Лазаря – Марфа й Марія, дружина царського домоправителя Іоанна, Сусанна, Соломія та Марія Клеопова.

Відомо, що в ранньохристиянські часи жінки брали активну участь в житті християнської громади як організаторки зібрань, служительки, пророчиці, але поступово були витіснені з церковних посад чоловіками. Для обґрунтування недопущення жінок у церковну сферу здебільшого використовують слова апостола Павла з його Послання до Тимофея і Коринтян (1 Тим. 2, 11-15; Кор. 14, 33-40). Але цитуючи: «бо Бог не є Богом безладу, але миру. Як по всіх Церквах у святих, нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити

не дозволено, тільки коритись, як каже й Закон» (1,1 Кор. 14:33-34), зазвичай ігнорують інші висловлювання Павла, в яких згадується залучення жінок до служіння в церкві. Британська релігієзнавиця Лінда Вудхед звертає увагу на патріархальний наймінг церковних служителів (отець, абат, папа), який унеможлиблює бачення жінок в цих ролях⁵.

На сьогодні жінки допускаються до священницького служіння в деяких протестантських церквах (англіканській, лютеранській). У католицькій та православній церквах залишається відкритим питання щодо висвячення в дияконеси. Слід зазначити, що в українському просторі запит на залучення жінок до духовного служіння зараз невисокий.

Статус жінок у сучасному християнстві неоднотипний, і залежить від соціокультурних реалій та політики конкретної церкви.

Християнство як релігія, сформована в епоху панування патріархату, успадкувала деякі мізогінні підходи до визначення статусу й ролі жінок. Водночас Новий Заповіт є джерелом і прогресивних тенденцій. Згідно з писанням, Ісус приймав до кола своїх послідовників жінок із різних соціальних груп, не відмовляв їм у зціленні й навчанні, викрив лицемірство чоловіків, які хотіли покарати жінку за перелюб тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біблія / [пер. Івана Огієнка]. – К. : Українське біблійне товариство, 1995.
2. Петренко Л.О. Соціальні статуси учасників гендерних відносин у релігіях як фактор виникнення адитивної поведінки та насилля // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 57. – С. 159-164.
3. Василій Великий. Морально-аскетичні твори / [Василій Великий ; пер. З давньогрецької Л. Звонської]. – Львів: Свічадо, 2007. – 380 с.
4. Катехизм католицької церкви. – Режим доступу: <https://live-christ.com/wp-content/uploads/2014/06/kkc-v1.2-2.pdf>.
5. Linda Woodhead. Christianity: A Very Short Introduction / Linda Woodhead. – Oxford : Oxford University Press, 2004.

Наукове видання

**ФІЛОСОФІЯ І КУЛЬТУРА В АНТРОПОЛОГІЧНИХ
ВИМІРАХ СУЧАСНОСТІ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

XII міжнародної наукової конференції
з нагоди Всесвітнього Дня Філософії (UNESCO)

16 листопада 2023 року

Відповідальний редактор А. М. Малівський
Комп'ютерна верстка Я. С. Семрак
Дизайн обкладинки О. В. Помінова

Текст тез доповідей учасників конференції подано мовою оригіналу у редакції авторів

Видавець: Український державний університет науки і технологій.
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, ауд. 263 (наукова бібліотека)
м. Дніпро, 49010
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7709 від 14.12.2022
